

СТАНОВИЩЕ

от **доц. д-р Десислава Вараджакова,**

Национален институт по геофизика, геодезия и география при БАН,

департамент „География“,

Професионално направление: 4.4. Науки за Земята,

Научна специалност: Икономическа и социална география (География на туризма)

за дисертационен труд на

Валентин Христов Коцаков

на тема

„Управление на човешките ресурси на туризма в България – национални предизвикателства и местни особености (на примера на община Девин)“

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по

професионално направление: 4.4. Науки за Земята,

научна специалност: География на рекреацията и туризма

Настоящото становище е изготвено въз основа на заповед № РД 38-124/27.02.2024 на ректора на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ за участие в състава на научно жури за защита на дисертационния труд „Управление на човешките ресурси на туризма в България – национални предизвикателства и местни особености (на примера на община Девин)“ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление: 4.4. Науки за Земята, научна специалност: География на рекреацията и туризма на докторант Валентин Христов Коцаков. Съобразено е с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, на Правилника за неговото прилагане и на Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

Кратки биографични данни

Валентин Коцаков е роден на 22.10.1982 г. От представената автобиография се вижда, че докторанта е завършил бакалавърска степен по „Финанси“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“ през 2008 г., а в последствие става магистър по „Управление на човешките ресурси“ в ПУ „П. Хилендарски“ и по „Обществено здраве и здравен мениджмънт“ в МУ

Пловдив. Зачислен е за докторант през 2020 г. с научен ръководител проф. Васил Маринов. Отчислен е с право на защита на 10.02.2023 г. От 2009 г. работи в сферата на туризма, предимно в хотелиерството. Ползва английски, немски и руски език.

Обща характеристика, структура, съдържание и актуалност на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е в общ обем от 223 страници (без приложенията) и е структуриран по следния начин: въведение, четири основни глави, заключение, библиография със 131 заглавия на кирилица и 59 заглавия на латиница, и 12 приложения.

Дисертабилността и актуалността на избраната за изследване тема се основава на:

- необходимостта от изследване на проблема с обслужващия персонал и неговото управление в сферата на туризма и по-специално в сектор хотелиерство и ресторантьорство като ключов фактор за предлагането на качествен туристически продукт и
- липсата на задълбочени научни изследвания по този проблем на общинско ниво.

Дисертационният труд е добре структуриран и балансиран. Във въведението е аргументирана актуалността на избраната тема и е направен кратък литературен обзор на публикациите, свързани с човешките ресурси в туризма. В ясен и концентриран вид са представени предмета, обекта, основната цел и хипотеза, задачите и използваните методи на изследването.

В първа глава са разгледани теоретико–методологическите основи на изследването, като е изяснен използваният понятийно-терминологичен апарат, свързан с управлението на човешките ресурси в туризма и по-специално в сектор хотелиерство и ресторантьорство, представена е методологията на изследването и основните трудности и ограничения в работата по дисертационния труд.

Във втора глава е обърнато внимание на съвременните особености в областта на човешките ресурси в туризма и по-конкретно състоянието на човешките ресурси в България, основните дефицити и възможните решения за преодоляването им в контекста на теренното проучване в община Девин. Даден е пример за добра обучителна практика и е представен модел за създаване на собствена програма за обучение на персонала на организационно ниво.

Глава трета е посветена на развитието на туризма в община Девин. Дадена е кратка ретроспекция на развитието на туризма и по-специално на балнеолечението в световен мащаб и в България. Проследено е развитието на туризма в региона. Представен е

туристическият потенциал на община Девин. Оценени са туристико-географското местоположение и достъпност, природните и антропогенните ресурси, състоянието и проблемите на туризма: туристическо търсене и предлагане, ефективността на настанителната база и мястото на Девин в типологията на туристическото развитие. Разгледано и оценено е и състоянието на човешките ресурси.

В четвърта глава е представено емпирично проучване, което цели да установи разпределението на наетите в хотелиерството и ресторантьорството по демографски показатели, квалификацията им и тежестта, значимостта на мотивационните фактори и степента на удовлетвореност, а също и отражението на пандемията от COVID-19 върху заетите и работодателите в хотелиерството. Направени са изводи на базата на емпиричното изследване и са очертани проблемите и перспективите за развитието на човешките ресурси в туризма в община Девин.

Заключението показва, че поставените изследователски задачи са убедително и аргументирано решени в дисертационния труд.

Представеният дисертационен труд показва, че докторанта е извършил значителна работа при анализ на литературата по изследваната тема и при провеждането на собствено емпирично изследване. Отразени са предизвикателствата в областта на човешките ресурси в туризма, настъпили в следствие на разпространението на пандемията от COVID-19.

Стилът на изразяване и използването на научна терминология показват високо ниво на грамотност на докторанта.

Авторефератът на дисертационния труд отразява коректно неговото съдържание и приносите, в резултат на направените изследвания.

Научни и научно – приложни приноси в дисертационния труд

Научните и научно-приложни приноси, които могат да се очертаят в резултат на представената изследователска работа са следните:

1. Осъществено е най-цялостното авторско проучване на туристическото развитие на Девин.

2. Проучени и анализирани са наетите лица в секторите хотелиерство и ресторантьорство в община Девин и са идентифицирани мотивацията, проблемите и дефицитите при организацията и управлението на човешките ресурси в дестинацията, като на тази основа са дадени конкретни предложения за преодоляване на предизвикателствата.

3. Идентифицирани са специфичните местни особености на човешките ресурси в сектора хотелиерство и ресторантьорство (при сравнение с националния контекст).

4. Разработен и приложен на практика е модел за изследване на служителите, наети в сектор хотелиерство и ресторантьорство, който може да бъде използван за подобни проучвания в други дестинации и за други кадри в туризма на различно териториално и организационно ниво.

Критични бележки и препоръки

Нямам сериозни критични бележки към съдържанието и същността на дисертационния труд. Препоръчвам докторанта да се насочи към публикационна активност в реферирани и индексирани издания по SCOPUS и Web of Science.

Заклучение

Актуалността на темата на дисертационния труд, неговата структура, съдържание, резултатите и приносите му предоставят достатъчно доказателства за компетентността на докторанта. Кандидатът е представил и осем публикации, от които 6 самостоятелни и две в съавторство. Една от публикациите не е в областта на туризма. Въпреки това с представените доклади и статии докторантът покрива минималните наукометрични изисквания в ПП на ЗРАСРБ за минимум 30 т. по показател Г. Това ми дава основание да изразя своята положителна оценка и да предложа на научното жури да присъди на Валентин Коцаков образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 4.4. „Науки за Земята“, научна специалност „География на рекреацията и туризма“.

11 май 2024 г.

Изготвил становището:

/доц. д-р Д. Вараджакова/